

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2013/168

Handlingsplan för breddad rekrytering

2014 – 2016

Fastställd av Rektor 2014-01-21 (förlängd 2017-01-17 som längst till och med 2017-12-31)

Innehållsförteckning

Inledning	3
Planer och aktiviteter vid Uppsala universitet	3
Bakgrund	4
Olika utbildningar- olika situation	4
Mål	5
Uppdrag	5
Uppföljning	5
Rekryteringsåtgärder	6
Information och uppmuntran i tidig ålder	6
Universitetsdag	6
Universitetets informations - och marknadsföringsmaterial	6
Information till presumtiva studenter	6
Information om stöd till studenter med funktionshinder	7
Arbetslivsanknytning	7
Rekrytering av underrepresenterat kön	7
Prövning av reell kompetens	7
Former för alternativt urval	8
Breddad rekrytering till avancerad nivå och forskarutbildning	8
Fortbildning	8
Mottagandeåtgärder	9
Lättillgänglig praktisk information	9
Välkomstringningar	9
Introduktion till studier	9
Retentionsåtgärder	10
Stöd under utbildningen	10
Stöd till studenter med funktionshinder	10
Studieteknik	10
Pedagogisk medvetenhet och anpassning	10
Arbetslivsanknytning löpande under utbildningen	11
Studievägledning och uppföljning av studieresultat	11
Breddad sökgrupp till stipendieutlysningar	11

Inledning

Det svenska samhället präglas idag av mångfald. Uppsala universitet strävar efter att universitetet och dess utbildningar ska spegla samhället i stort. Uppsala universitet ser det som en kvalitets- och demokratifråga att olika erfarenheter och perspektiv präglar verksamheten.

Universitet och högskolor har varit ålagda att arbeta med breddad rekrytering sedan början av 2000-talet. Hösten 2001 infördes en ny paragraf i högskolelagen som innebär att lärosätena fick en skyldighet att aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan (1 kap. 5 § högskolelagen 2001:1263). År 2002 fick lärosätena för första gången i uppgift att upprätta handlingsplaner med mätbara mål för sitt arbete med breddad rekrytering.

Planer och aktiviteter vid Uppsala universitet

Uppsala universitet har haft en plan för breddad rekrytering sedan december 2002, den senaste planen, ”Plan för breddad rekrytering perioden 2009-2012”, antogs 2009-03-31 och förlängdes att gälla t o m 2013-12-31.

De handlingsplaner som har formulerats har haft olika struktur och innehåll. Planen för perioden 2006-2008 innehöll konkreta, generella förslag till aktiviteter – ett stort antal tämligen väl specificerade åtgärder - som genomfördes under perioden. I planen för 2009-2012 tas mycket större hänsyn till att olika enheter/utbildningar/program har varierande och olika behov av åtgärder, verkar på olika nivåer, samt har olika tillgång till resurser för genomförande av åtgärder. Den senaste formulerade planen är således en för verksamheten nivå-, resurs och problemanpassad plan (UFV 2008/2256).

Denna handlingsplan tar sin utgångspunkt i Högskolelagens (2005:1208) formulering:

”Högskolorna skall också aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan ”

Dessutom beaktas högskoleförordningen (SFS 1993:100), diskrimineringslagen (SFS 2008:567), förordningen om statliga myndigheternas ansvar att genomföra handikappolitiken (SFS 2001:526) och ”Program för lika villkor vid Uppsala universitet”. Handlingsplanen är fastställd av universitetets Rektor och gäller åren 2014-2016.

Handlingsplanen för breddad rekrytering anger Uppsala universitets mål med arbetet för breddad rekrytering, uppdrag, åtgärder samt ansvarsfördelning. Handlingsplanen anger också hur arbetet ska följas upp.

Bakgrund

Arbetet med breddad rekrytering (eller breddat deltagande) syftar till en mer proportionerlig fördelning av studentpopulationen och dess retention, med avseende på etnisk och social bakgrund, kön och funktionshinder.

Att bredda rekryteringen till högre utbildning innebär att vidta sådana åtgärder att samhällsgrupper med proportionerligt låg övergång till högre studier i större omfattning påbörjar sådana.

Ur ett individperspektiv är det viktigt att rekryteringen till samtliga utbildningsnivåer breddas, så att högre utbildning framstår som ett möjligt alternativ för alla, oberoende av kön, etnicitet, social tillhörighet eller funktionshinder. Breddad rekrytering innebär dessutom att samhället bättre tar vara på de begåvningsresurser som finns i samtliga samhällsgrupper. Breddat deltagande är dessutom viktigt ur ett kvalitetsperspektiv, då större mångfald bland studenter på våra utbildningar möjliggör en större mångfald av perspektiv inom både utbildning och forskning.

Med annan etnisk bakgrund än svensk menas i handlingsplanen studenter födda utomlands samt studenter födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar (ej inresande studenter). Med social bakgrund åsyftas i handlingsplanen studiebakgrund, exempelvis studenter som kommer från en studieovan hemmiljö i vilken föräldrarna har upp till gymnasial eller förgymnasial utbildning.

Olika utbildningar- olika situation

I arbetet för breddad rekrytering måste hänsyn tas till att snedrekryteringen ser olika ut på olika utbildningar. Män är till exempel underrepresenterade på vård- och lärarprogram och kvinnor underrepresenterade på tekniska utbildningar.

Studenter från studieovan miljö är tämligen välrepresenterade på kortare utbildningar med stark arbetslivsanknytning, som exempelvis högskoleingenjörsprogram och lärarprogram med inriktning mot förskola och grundskolans lägre årskurser. Samma grupp är dock underrepresenterade på många av de längre utbildningarna, som jurist-, psykolog-, och läkarprogram.

När det gäller etnisk bakgrund är förhållandet än mer komplext eftersom det generellt sett är god representation av studenter med utländsk bakgrund. Det är dock värt att notera att statistik från SCB visar att antalet utrikesfödda nybörjare har sjunkit mellan läsåren 2009/10 och 2010/11.¹ Samtidigt finns undergrupper inom denna grupp som nästan fullständigt saknar representation. Dessutom gäller även här att gruppen med utländsk bakgrund är överrepresenterad inom vissa utbildningsområden och klart underrepresenterad inom andra.

Dessa förhållanden innebär att arbetet med breddad rekrytering och breddat deltagande måste bedrivas långsiktigt och anpassas till och genomföras utifrån de förutsättningar som föreligger inom respektive utbildningsområde.

¹Universitet och högskolor – Utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2010/11, <http://www.hsv.se/download/18.8b3a8c21372be32ace80002260/UF19SM1201.pdf>

Benägenhet att söka sig till högre studier grundläggs i tidig ålder, och den påverkan och insocialisering som sker i hem- och närmiljö pågår kontinuerligt och under mycket lång tid. Undersökningar visar att föräldrarnas utbildningsbakgrund är avgörande för valet av högre studier. Detta gör det nödvändigt att nå eleverna tidigt med relevant information.

Mottagande- och retentionsåtgärder visar på universitetets seriösa avsikter med avseende på breddad rekrytering och är lika viktiga delar av arbetet som direkta rekryteringsinsatser.

Vad gäller framförallt direkta rekryteringsinsatser för breddad rekrytering ingår redan viktiga delar som en del av det löpande rekryteringsarbetet. Vid anlitan av studentinformatörer till utbildningsmässor och gymnasieresor tas hänsyn till behovet av breddad rekrytering. I den mån och utsträckning det är möjligt anlitas därför studentinformatörer ur målgrupperna.

Mål

Uppsala universitets mål är att universitetet och dess utbildningar ska spegla samhället i stort. Universitetets utbildningar ska vara öppna för alla, oavsett bakgrund, och alla studenter ska känna sig välkomna till och väl mottagna av universitetet.

Uppsala universitets mål med handlingsplanen för breddad rekrytering är att öka underrepresenterade gruppers benägenhet att söka högre utbildning samt att ge stöd för studenter från studieovana miljöer att tillgodogöra sig utbildningen och förbättra genomströmningen.

Uppdrag

De uppdrag som handlingsplan för breddad rekrytering **2014-2016** omfattar avser tre typer av åtgärder:

1. **Direkta rekryteringsåtgärder** riktade till respektive målgrupp
2. **Mottagandeåtgärder** avsedda att förstärka inom målgrupperna nyantagna studenters benägenhet att påbörja de utbildningar de antagits till, samt att motverka tidiga studieavbrott
3. **Retentionsåtgärder** avsedda att förbättra genomströmning och minimera antalet avbrott inom målgrupperna under studietiden

Uppföljning

Föreliggande åtgärder ska, i samband med årlig återrapportering av särskilda uppdrag, följas upp med avseende på hur de utdelade uppdragen fullföljts.

Rekryteringsåtgärder

Information och uppmuntran i tidig ålder

Universitetet har sedan 2007 tillsammans med Uppsala kommun finansierat Uppsala studentkårs mångfaldsbyrå ESMeralda vars verksamhet riktas främst till elever på högstadiet i kommunen. Verksamheten utgörs av bl a studentambassadörsverksamhet, läsläsning och socialt mentorskap i syfte att avdramatisera högre utbildning och uppmuntra ungdomar från studieovana hem och/eller av annan etnisk bakgrund än svensk att söka sig till universitet/högskola.

Åtgärd:

Fortsatt stödja ESMeraldas verksamhet vid Uppsala universitet, samt undersöka möjligheten att starta upp liknande verksamhet vid Campus Gotland.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt administrativ chef för Campus Gotland.

Universitetsdag

Åtgärd:

Universitetet ska bjuda in till minst en universitetsdag per verksamhetsår för gymnasieelever från Uppsala kommun med närområden, samt från Gotlands län, där gymnasieelever ges möjlighet att besöka universitetets campusområden och institutioner.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt administrativ chef för Campus Gotland.

Universitetets informations - och marknadsföringsmaterial

Det är av stor vikt att det informations- och marknadsföringsmaterial som produceras med Uppsala universitet som avsändare visar att det är ett universitet för alla oavsett kön, bakgrund, funktionshinder mm.

Åtgärd:

Material som universitetet använder för information och marknadsföring, särskilt i presentationer och bilder av studenter, ska sammantaget visa på studentpopulationens mångfald.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen, Chefen för avdelningen för kommunikation och externa relationer) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Information till presumtiva studenter

Bland de studenter som kommer från en studieovan miljö, eller har en annan etnisk bakgrund än svensk, finns det varierande kunskaper om vad det innebär att studera på universitet och vilka krav som ställs. En eventuell osäkerhet kan bli ett hinder för att söka sig till universitetsstudier och därmed ett hinder för breddad rekrytering.

Åtgärd:

Presumptiva studenter ska få information om vilka olika former av stöd som det finns att få inom utbildningen. Det gäller dels stöd som kan fås från centralt håll inom universitetet, dels stöd som finns inom respektive institution och/eller fakultet.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen), Ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd, Prefekter/motsvarande.

Information om stöd till studenter med funktionshinder

Det är viktigt att universitetet förmedlar information till studenter med funktionshinder om de möjligheter till stöd som ges vid Uppsala universitet.

Åtgärd:

I informationsmaterial riktat till presumtiva studenter ska det framhållas vilka möjligheter till stöd som ges studenter med funktionshinder. Det ska ges exempel på olika stödåtgärder, liksom tydliga anvisningar om vad som krävs (t ex olika former av intyg) och hur man vid behov kan få del av sådant stöd. Information om övergripande stöd, såsom Språkverkstaden, kurser i studieteknik och olika former av IT-stöd för utbildningarna, ska också finnas med.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Arbetslivsanknytning

I dag är informationen till studenterna rörande yrkesmöjligheter inom olika sektorer av arbetsmarknaden varierande inom Uppsala universitet.

Åtgärd:

Inom samtliga utbildningsområden bör inslaget av arbetslivsanknytning intensifieras med avsikt att bredda rekryteringen. Information till presumtiva studenter om utbildningarnas arbetslivsanknytning bör stärkas, med avseende på information om tänkbara sektorer av arbetsmarknaden och konkreta yrken som respektive utbildning förbereder för.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Rekrytering av underrepresenterat kön

Åtgärd:

På utbildningar med ojämn könsfördelning uppmanas institutionerna att söka jämställdhetsmedel, till exempel hos rådet för lika villkor, för att genomföra rekryterande insatser till respektive utbildningsnivå.

Ansvarig: Ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Prövning av reell kompetens

Åtgärd:

För att underlätta för personer som saknar grundläggande och/eller särskild behörighet, men anser sig ha skaffat de nödvändiga förkunskaperna på annat sätt, ska rutiner för behörighetsprövning av reell kompetens utredas.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen).

Former för alternativt urval

Åtgärd:

Varje område bör se över möjligheterna att, utifrån de specifika förutsättningar som finns för varje utbildning, utveckla olika former av alternativa urval som på samtliga utbildningsnivåer positivt gynnar en breddad rekrytering.

Ansvarig: Ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Breddad rekrytering till avancerad nivå och forskarutbildning

Åtgärd:

Vid rekryteringsinsatser och i informationsmaterial rörande utbildningar på avancerad nivå och till forskarutbildning ska behovet av breddad rekrytering beaktas.

I informationsmaterial riktat till presumtiva studenter på avancerad nivå och forskarutbildning ska arbetslivsanknytningen lyftas fram för att åskådliggöra vilka möjligheter det finns inom yrkeslivet efter genomförda studier.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Fortbildning

Studie- och yrkesvägledare på grund och gymnasieskolor är en nyckelgrupp för information om universitetet och dess utbildningar.

Åtgärd:

Universitetet ska bjuda in till minst en fortbildningsdag per verksamhetsår för studie- och yrkesvägledare på grund- och gymnasieskolor i Uppsala och Gotlands län om universitetsstudier och arbetsmarknad för akademiker.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt administrativ chef för Campus Gotland.

Mottagandeåtgärder

Lättillgänglig praktisk information

Åtgärd:

Praktisk information som studenterna behöver för att kunna förbereda sig för och påbörja sina utbildningar ska tillhandahållas i god tid och på ett tydligt och lättillgängligt sätt. Informationen ska omfatta registreringsrutiner, scheman, lokaler och litteraturlistor, etc.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt prefekter/motsvarande.

Välkomstringningar

Åtgärd:

Universitetet ska arrangera så kallade ”välkomstringningar”, där studenter ringer upp nyantagna, i syfte att minska antalet avhopp mellan antagning och registrering.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt administrativ chef för Campus Gotland.

Introduktion till studier

Åtgärd:

I samband med studiestarten ska de nyantagna studenterna erbjudas en introduktion till universitetsstudier, till institutionen och till ämnet. Introduktionen bör innefatta:

- information om vad akademiska studier innebär
- vilka krav som ställs och vad som skiljer gymnasiestudier från universitetsstudier
- vilka personer studenterna kommer att möta vid institutionen
- var man hittar den information man behöver
- vem man vänder sig till för stöd till studenter med funktionshinder
- vilket övrigt stöd och vilka resurser som erbjuds studenterna, både inom institutionen och utanför som t.ex. Språkverkstaden, Studenthälsan, Enheten för studie- och karriärvägledning och Studentstödet
- information om stöd som ges av studentkårer och studentorganisationer

Alla studenter har inte möjlighet att aktivt delta i alla delar av en introduktion, därför bör kompletterande informationstillfällen finnas i samband med terminsstart.

Ansvarig: Prefekter/motsvarande.

Retentionsåtgärder

Stöd under utbildningen

Åtgärd:

Fortlöpande under hela studietiden ska information ges om vilka olika typer av stöd som ges inom universitetet. I all utbildningsinformation som produceras, centralt inom universitetet såväl som lokalt inom respektive program/utbildningsområde, ska framhållas de stödåtgärder som finns för studenterna under utbildningen.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Stöd till studenter med funktionshinder

Åtgärd:

Kontaktpersoner för studenter med funktionshinder ska finnas inom respektive institution/motsvarande. Dessa personer ska försäkra sig om att studenterna får tillgång till information om möjligheter till stöd. Studenterna ska informeras, i samband med program- eller kursstart, om vem som är kontaktperson.

Ansvarig: Prefekt/motsvarande.

Åtgärd:

Respektive vetenskapsområde/fakultet ska i samråd med central samordnare för studenter med funktionshinder se över rutiner för information och stöd till studenter med funktionshinder. Syftet ska vara att likrikta rutinerna och på så sätt underlätta för studenter som läser vid flera institutioner under sin studietid.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Studieteknik

Åtgärd:

Alla studenter bör i samband med studiestarten erbjudas en kurs i studieteknik. Denna kurs bör erbjudas vid terminsstart eller i början av varje termin och också vara öppen för studenter som redan studerar vid universitetet.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt ordförande i fakultetsnämnd/områdesnämnd.

Pedagogisk medvetenhet och anpassning

Med förändrad studentpopulation krävs också förnyelse av pedagogiska arbetsformer.

Åtgärd:

Den pedagogiska kursen för universitetslärare ska integrera mångfaldsperspektivet, och ta upp hur väl valda arbets- och examinationsformer, liksom genomtänkta tillämpningar och exempel, kan bidra till att inkludera även studenter ur målgruppen för breddad

rekrytering.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Planeringsavdelningen).

Arbetslivsanknytning löpande under utbildningen

Arbetslivsanknytningen måste, för att kunna fungera som en drivkraft till planering och fullföljande av påbörjad utbildning, vara fortlöpande under hela utbildningen. Syftet är att studenterna tidigt ska kunna skapa en vision av sin kommande yrkesprofil eller få insikt i vilka olika möjligheter det finns inom arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

Åtgärd:

Studenter ska informeras om universitetets karriärvägledning och arbetsmarknadsdagar samt om vilken arbetslivsanknytning som finns inom utbildningarna.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen) samt prefekter/motsvarande.

Åtgärd:

Institutionerna bör aktivt arbeta för en ökad arbetslivsanknytning, till exempel i form av studiebesök och inbjudna föreläsare/seminariehållare från relevanta arbetsmarknadssektorer. Inom utbildningar där möjligheten finns bör institutionerna aktivt arbeta för att öka mängden praktik och verksamhetsförlagd utbildning.

Ansvarig: Prefekter/motsvarande.

Studievägledning och uppföljning av studieresultat

Åtgärd:

Institutioner/program ska med för ändamålet lämpliga metoder aktivt följa upp studenternas studieresultat. Vid behov ska studenterna erbjudas individuell och anpassad studievägledning med beaktande av etnisk och social bakgrund, kön och funktionshinder.

Ansvarig: Prefekter/motsvarande.

Breddad sökgrupp till stipendieutlysningar

Alla studenter, såväl svenska som internationella, ska oberoende av bakgrund ha samma möjligheter att få information kring stipendier.

Åtgärd:

Informationen om sökbara stipendier bör förtydligas i syfte att bredda sökgruppen. Etnisk och social bakgrund, kön och funktionshinder samt internationella studenter skall särskilt beaktas.

Ansvarig: Universitetsdirektören (Chefen för Studentavdelningen).